

22.12

ŚRODA, GODZ. 19.00, WROCŁAW, RATUSZ, SALA WIELKA

Chants de Noël

Andrzej Kosendiak – dyrygent
Wrocław Baroque Ensemble

Program

Marc-Antoine Charpentier (1643–1704)

In nativitatem Domini Canticum H 416 [30']

I. *Usquequo avertis faciem tuam*

II. *Memorare testamenti*

III. *Nuit*

IV. *Réveil des bergers*

V. *Coeli aperti sunt*

VI. *Nolite timere pastores*

VII. *Gloria in altissimis Deo*

VIII. *Transeamus usque Bethlehem*

IX. *Marche des bergersm*

X. *O infans, o Deus*

XI. *Exultemus jubilemus*

In nativitatem Domini canticum H 414 [15']

I. *Praeludium*

II. *Frigidae noctis umbra*

III. *Nolite timere pastores*

IV. *Surgamus, festinemus, eamus*

V. *Marche*

VI. *Euntes autem pastores*

VII. *Salve puerule, salve tenellule*

VIII. *Ritornelle*

Messe de minuit pour Noël H 9 [30']

I. *Kyrie Eleison*

II. *Gloria*

III. *Credo*

IV. *Offertoire*

V. *Sanctus*

VI. *Agnus Dei*

Wrocław Baroque Ensemble, fot. Łukasz Rajchert

Twórczość Marca-Antoine'a Charpentiera, artysty epoki baroku, jest niezwykle rozległa, obejmuje zarówno opery, muzykę sceniczną chociażby do komedii Moliera, a także liczne kompozycje zaliczane do muzyki kościelnej, w tym msze, antyfony czy psalmy. Ceniony był już za życia, w szczególności za dokonania na gruncie sakralnej muzyki wokalne, ale i umiejętne syntezy tradycji włoskich oraz francuskich w swoich dziełach. W wykonaniu Wrocław Baroque Ensemble pod dyrekcją Andrzeja Kosendiaka usłyszymy kompozycje poświęcone tematyce Bożego Narodzenia – podniosłe *In navitatem Domini canticum* H 414 oraz *Messe de minuit pour Noël* H 9, będącą w istocie pasterką, bożonarodzeniową mszą upamiętniającą oczekiwanie i modlitwę pasterzy zmierzających do Betlejem.

Charpentier urodził się w Paryżu jako syn wysoko postawionego urzędnika wodzącego się z rodziny notariuszy i kupców z Meax. Niewątpliwie wpłynęło to na możliwość zdobywania przez niego stosownej wiedzy oraz dobrego wykształcenia. Marc-Antoine pierwsze nauki pobierał prawdopodobnie u jezuitów, a następnie podjął studia w Rzymie u Giacomo Carissimiego, który odkrył wówczas przed młodym kompozytorem piękno współczesnej im włoskiej muzyki. Po powrocie do Francji pracował dla księżnej Marie de Lorraine znanej także, jako „Mademoiselle de Guise”. To dla niej napisał sporą część swoich utworów, w tym psalmy, hymny czy motety. W 1672 roku Charpentier rozpoczął współpracę z Molierem, który dotychczas zwykł pracować z Jeanem Baptiste'em Lullym. Kompozytor przez niemal całe swoje życie pozostawał w jego cieniu, głównie ze względu na piastowanie posady na dworze Ludwika XIV przez Lully'ego, który u szczytu swej kariery otrzymał tytuł Nadintendenta Muzyki Królewskiej – wyższego rangą urzędnika pozostającego w otoczeniu króla, co uczyniło go wówczas najważniejszym i najbardziej wpływowym muzykiem we Francji. Pod koniec XVII wieku Charpentier działał także w Sainte-Chapelle – kaplicy ufundowanej w XIII wieku, będącej miejscem przechowywania cennych relikwii. Choć nie było mu dane tworzyć na wersalskim dworze wielkiego Króla Słońce, jego zdolności oraz stopniowo wykształcający się kunszt kompozytorski zapewniły mu ważne stanowiska w kręgu środowisk artystycznych, a co za tym idzie – spory rozgłos. Po śmierci został nieco zapomniany, dopiero w XX wieku zyskał należytą sławę, jako jeden z najbardziej wszechstronnych i utalentowanych kompozytorów francuskich.

In navitatem Domini canticum H 414 jest wokalnie-instrumentalną kompozycją powstałą w 1684 roku i stanowi rodzaj bożonarodzeniowego oratorium, mimo że ani Charpentier, ani jemu współcześni nie stosowali tego rodzaju terminologii, określając utwór raczej jako motet. Charakteryzuje się surowością, choć oddaje także powagę oraz pełny blasku majestat towarzyszący przyjściu na świat Zbawiciela. Anielskie brzmienie kompozycji rozpoczyna utrzymane w spokojnym tempie *Preludium*. „Cień mroźnej nocy spowijał cały świat i wszyscy spoczywali

pogrążeni w głębokim śnie” – to słowa pochodzące z samego jej początku, wprowadzające w nastrój oczekiwania na narodziny Pana. Mistrzowska równowaga pomiędzy subtelną warstwą muzyczną i tekstową sprawia, że dobrze znana opowieść zyskuje zupełnie nową, zachwycającą odświeżoną.

Messe de minuit pour Noël H 9 to z kolei nic innego jak pasterka – nieodłączny element Świąt Bożego Narodzenia – msza odprawiana w nocy z 24 na 25 grudnia. Celem jej wielowiekowej tradycji, jest uczczenie pamięci pastuszków, którzy śpieszno przybyli do stajenki, by powitać nowonarodzone dziecko. Podczas liturgii wykonywane są po raz pierwszy liczne kolędy i pastorałki, będące wyrazem wspólnej celebracji i radości. Skomponowana w latach dziewięćdziesiątych XVII wieku msza składa się z sześciu zróżnicowanych pod kątem nastroju części. Charpentier zawarł w nich także tradycyjne francuskie kolędy, w tym m.in. *Joseph est bien marié*, na której oparta jest część *Kyrie*, czy *Voici le jour solonnel de Noël*. Artysta wykorzystał także hymny bożonarodzeniowe, nadające kompozycji pewnego rodzaju tanecznej melodyki i urokliwego kolorytu. Utwór przeznaczony jest na czterogłosowy chór, solistów, instrumenty dęte i smyczkowe oraz basso continuo. Stanowi jedno z najpopularniejszych dzieł Marca-Atoine'a Charpentiera, tuż po majestatycznym *Te Deum*, którego preludium rozpoczyna słynne koncerty noworoczne Filharmoników Wiedeńskich.

Marcelina Werner-Śliwowska

Organizator:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

